

Vergaderjaar 1985–1986

19437 (R 1304)

Verdrag inzake de instandhouding van de levende rijkdommen in de Antarctische wateren, met Bijlage; Canberra, 20 mei 1980

Nr. 1

Ter griffies van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen 3 maart 1986. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba te kennen worden gegeven op uiterlijk 2 april 1986.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 26 februari 1986

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden¹, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 20 mei 1980 te Canberra tot stand gekomen Verdrag inzake de instandhouding van de levende rijkdommen in de Antarctische wateren, met Bijlage (Trb. 1985, 78).²

Een toelichtende nota bij deze Overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 3 maart 1983 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

¹ Art. 91, (1), add. art. XXI, GW; Art. 61, (3), G.W. 1972, en Art. 24 Statuut.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

TOELICHTENDE NOTA

Het Verdrag inzake de instandhouding van de levende rijkdommen in de Antarctische wateren (ook wel Krill-verdrag genoemd) is op 20 mei 1980 te Canberra tot stand gekomen en op 7 april 1982 in werking getreden. Het Verdrag heeft als fundamentele doelstelling de instandhouding van de levende rijkdommen in de wateren van het Zuidpoolgebied. Daarmee kan het Verdrag worden geplaatst in het kader van het streven naar het behoud van het Antarctische milieu. Dit streven wint aan belang in het internationale beleid op het gebied van het natuurbehoud, zoals ook blijkt uit hetgeen met betrekking tot Antarctica is opgemerkt in de World Conservation Strategy (WCS)¹. Voorts is het Verdrag een internationale visserij-overeenkomst. Blijkens het tweede lid van artikel II omvat instandhouding van de levende rijkdommen ook rationeel gebruik daarvan. Uit hoofde van haar bevoegdheden op het gebied van het internationale visserijbeleid is de EEG dan ook in 1982, het jaar van de inwerkingtreding van het Verdrag, toegetreden.

Verdragspartijen zijn thans Argentinië, Australië, België, Chili, Frankrijk, de Bondsrepubliek Duitsland, de Duitse Democratische Republiek, Japan, Nieuw Zeeland, Noorwegen, Polen, de Sovjet-Unie, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Zuid-Afrika, Zweden en de Europese Economische Gemeenschap.

De genoemde Verdragspartijen zijn, met uitzondering van Spanje en Zweden, tevens allen lid van de krachtens artikel VII van het Verdrag ingestelde Commissie voor de instandhouding van de levende rijkdommen in de Antarctische wateren (hierna: «de Commissie»). Dit lidmaatschap is gebaseerd hetzij op het feit dat de betrokken Verdragspartij tot de oorspronkelijke Verdragsluitende Partijen behoort, hetzij op het feit dat die Verdragspartij daadwerkelijk onderzoek, danwel visserij-activiteiten verricht in de Antarctische wateren. In artikel VII, tweede lid, onder b, wordt immers bepaald dat elke Staat (Partij) die tot dit Verdrag is toegetreden overeenkomstig artikel XXIX recht heeft op het lidmaatschap van de Commissie gedurende de tijd dat die toegetreden Partij betrokken is bij onderzoek naar of exploitatie van de mariene levende rijkdommen waarop dit Verdrag van toepassing is.

Ook de EEG is lid van de Commissie en wel op grond van het tweede lid van artikel VII, onder c. Het lidmaatschap van de EEG wordt mogelijk gemaakt door het Commissie-lidmaatschap van België, de Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Hiermee is voldaan aan het vereiste van artikel XXIX (2) van dit Verdrag, te weten dat organisaties voor regionale economische integratie kunnen toetreden tot het verdrag indien zij één of meer Lid-Statens van de Commissie onder hun leden hebben.

De Commissie is sinds de inwerkingtreding van het Verdrag viermaal bijeen geweest. Nederland is via participatie in de EG-delegatie bij al deze vergaderingen betrokken geweest. Tevens heeft enkele malen een Nederlandse expert van het Rijksinstituut voor het visserij-onderzoek in de EG-delegatie deelgenomen aan de vergadering van het Wetenschappelijk Comité van de Commissie.

Uit deze deelname van Nederland blijkt in voldoende mate de Nederlandse belangstelling voor het werk in het kader van het Verdrag. «Belangstelling» is tevens een vereiste voor toetreding. Artikel XXIX, eerste lid, van de Engelse tekst van het Verdrag, die als authentieke tekst geldt, bepaalt namelijk dat het Verdrag voor toetreding openstaat voor elke Staat «*interested*» in onderzoek naar of exploitatie van de levende mariene rijkdommen waarop dit Verdrag van toepassing is. (In de Nederlandse vertaling is «*interested*» per abuis vertaald met «betrokken». Een correctie zal in een vervolg- Tractatenblad plaatsvinden).

Gesteld mag worden dat Nederland aan dit vereiste voldoet, op grond van het feit dat thans voorbereidingen gaande zijn voor het verrichten van

¹ Opgesteld door de Internationale Unie voor behoud van Natuur en Natuurlijke Hulpbronnen (IUCN), het Wereld Natuur Fonds (WWF), het Milieu Programma van de Verenigde Naties (UNEP) in samenwerking met de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) en de Organisatie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de VN (UNESCO).

Nederlands onderzoek in Antarctica en de Antarctische wateren. Echter, Nederland voldoet (nog) niet aan het eerder genoemde vereiste voor lidmaatschap van de Commissie, namelijk het *betrokken* zijn bij onderzoek naar of exploitatie van de mariene levende rijkdommen waarop dit Verdrag van toepassing is. Dit betekent dat Nederland vooralsnog geen lid van die Commissie zal kunnen worden.

Toetreding door Nederland tot het Verdrag is van belang ten einde bij te kunnen dragen aan de verwezenlijking van de voornaamste doelstelling van het Verdrag, te weten de instandhouding van de levende rijkdommen in de Antarctische wateren. In de praktijk zal toetreding door Nederland overigens een situatie creëren die niet veel verschilt van de huidige. De Nederlandse deelname aan de vergaderingen van de Commissie zal gebaseerd blijven op participatie in de EG-delegatie. Daarnaast zal Nederland de vergaderingen kunnen bijwonen als waarnemer (Regel 30 van de Procedureregels staat de Commissie toe om Staten die partij zijn bij het Verdrag maar zich niet gekwalificeerd hebben voor het lidmaatschap van de Commissie uit te nodigen de vergaderingen als waarnemer bij te wonen). Als het gaat om het uitoefenen van invloed, mag men aannemen dat Nederland meer heeft aan zijn positie binnen de EG-delegatie dan aan de hoedanigheid van waarnemer. Van belang is echter het cumulatief effect. De stem van Nederland binnen de EG-delegatie en bij de voorbereiding van communautaire standpunten zal meer gewicht hebben, indien Nederland Partij is geworden bij het Verdrag. Toetreding van Nederland wordt door de overige EG-lid-staten die Partij bij het Verdrag zijn en door de EG-Commissie positief beoordeeld, ook al kan deze toetreding (nog) niet leiden tot lidmaatschap van de Commissie. Zulks is uit sonderingen tijdens de vergadering van de Commissie in september 1984 gebleken.

Een tweede overweging die pleit voor Nederlandse toetreding is de positie van Nederland binnen de totaliteit van het Antarctisch gebeuren. Nederland is Partij bij het Antarctica Verdrag van 1959 (laatstelijk Trb. 1983, 180), zij het tot nu toe – wegens ontstentenis van wetenschappelijk onderzoek – niet als zogenaamde Consultatieve Partij (zie artikel IX, tweede lid). Nederland streeft thans naar een grotere betrokkenheid van de niet-Consultatieve Partijen bij de besluitvorming in het kader van het Antarctica Verdrag. In het licht van dit streven is het wenselijk dat Nederland zich in Antarctische kaders zoveel mogelijk actief opstelt. Toetreding tot het Verdrag inzake de levende rijkdommen in Antarctische wateren kan één van de elementen zijn van een actievere opstelling.

De toetreding op zich zal geen financiële verplichting met zich meebrengen. Dit zal eerst het geval zijn, wanneer Nederland te zijner tijd lid zal worden van de Commissie.

Het Nederlandse beleid ten aanzien van het Verdrag is gestoeld op de hierna omschreven uitgangspunten.

Overeenkomstig artikel II van het Verdrag dienen visserij-activiteiten te geschieden in het kader van een beheersregime dat is gebaseerd op wetenschappelijke adviezen, waarbij ook rekening moet worden gehouden met de onderlinge relaties tussen de in het Verdrag genoemde soorten. Gezien de biologische kenmerken van het ecosysteem in deze wateren wordt het belang van deze benadering door Nederland onderschreven.

Bij de uitwerking van dit beheersregime is het van belang dat landen die op visserijgebied actief zijn in de wateren van Antarctica statistische gegevens verstrekken en dat er wetenschappelijk onderzoek in dit gebied wordt gedaan. Eveneens zou kunnen worden gekeken naar relaties tussen soorten waarop het Verdrag betrekking heeft en soorten die worden beheerd onder andere Conventies, zoals het Verdrag tot regeling van de walvisvangst en het Verdrag inzake de instandhouding van Antarctische zeehonden (zie Trb. 1985, 78, rubriek J).

De Nederlandse bijdrage aan het onderzoek in het kader van dit Verdrag zal vooralsnog van beperkte betekenis zijn. Zo verricht ons land momenteel geen visserij-onderzoek, noch ontplooit het visserij-activiteiten

in de Antarctische wateren. Een onlangs ingestelde Commissie van de Nederlandse Raad voor Zeeonderzoek (NRZ) heeft echter een meerjarenprogramma voor Nederlands Antarctisch Onderzoek opgesteld, dat de Interdepartementale Commissie voor Zeeonderzoek (ICZO) ter goedkeuring zal worden voorgelegd. Krachtens dit programma zal het onderzoek, dat zal starten in de Antarctische zomer van 1985-1986, de volgende thema's kunnen betreffen die van belang zijn in het kader van het Verdrag:

1. Activiteitspatronen, «haul-out» gedrag en concentraties van de Weddell zeehonden²;
2. Organochloorverbindingen en zware metalen in het Antarctisch ecosysteem (waaronder mariene organismen);
3. De ontwikkeling van gedrag en thermoregulatie in kuikens van de Macaroni pinguin en de sheat-bill;
4. Oecologie van fulmariene stormvogels;
5. Fundamenteel oceanografisch ecosysteem onderzoek naar:
 - a. ruimtelijke verdeling van fytoplankton, zoöplankton en micro-organismen («patchiness») in de Antarctische wateren,
 - b. relatie kiezelzuurcyclus en koolstofcyclus,
 - c. afbraak en sedimentatieprocessen; en
6. Fysiologisch onderzoek naar de aanpassingsmechanismen van de in de Antarctische wateren levende organismen.

De Nederlandse toetreding heeft uiteraard geen consequenties voor de uitoefening van de bevoegdheden die de EEG door toetreding in 1982 heeft verkregen. Nederlands standpunt is dat deze onverkort moeten worden gerespecteerd. E.e.a. doet geen afbreuk aan een zelfstandig Nederlands optreden in zaken die niet door de bevoegdheden van de EEG worden gedekt, bij voorbeeld specifieke aangelegenheden van natuurbescherming of waar zulk optreden ook overigens met de gemeenschapsopstelling te verenigen is.

De goedkeuring van het Verdrag wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd. Het Verdrag zal echter voorshands alleen voor Nederland en de Nederlandse Antillen worden bekrachtigd. Bekrachtiging van het Verdrag voor Aruba zal geschieden zodra de regering van dat land daartoe de wens te kennen heeft gegeven.

De Minister van Landbouw en Visserij,
G. J. M. Braks

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen,
W. J. Deetman

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
W. F. van Eekelen

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

² Op basis van dit onderzoek zouden de mogelijkheden kunnen worden nagegaan om ook tot de Conventie inzake het behoud van Antarctische zeehonden toe te treden.